یادداشت

نگاهی به کارنامه و آثار مهندسی و توسعه گاز ایران/شرکتی برای همه فصول

قدرت اقتصاد گازی ایران بر بالهای مهندسی و توسعه صنعت گاز

احمد مددی

از زمان آغاز طرح و بررسی برنامه ۵ ساله چهارم توسعه کشور، موضوع محور قرار گرفتن ذخایرگازی ایران در فرآیند توسعه ،در میان کارشناسان و تئوریسین های اقتصادی کشور مطرح شد ، تا سالهای ابتدایی دهه ۸۰ شمسی نفت همچنان یکه تاز میدان توسعه کلان اقتصادی بود و گاز با وجود جایگاه رویه رشدی که در صحنه اقتصاد جهانی تجربه می کرد دارایان متاسفانه تنها به چشم ماده ی سوختی ارزان قیمت در میان مردم مطرح بود و ساختارهای کلی اقتصاد ایران نیز برای پذیرش نقش جدید و اثرگذاری از گاز طبیعی در اقتصاد ملی مقاومت می کرد. این وضع اما دیری نپایید ،وقتی کشوری دارنده دومین ذخایر گازی عظیم دنیاست باید در شیرازه فکری پیشرفت خود و مردمانش وجود این حجم از ثروت را جدی بگیرد ،پیدایش تفکر جدی برای نقش آفرینی صنعت گاز در روند توسعه و پیشرفت کشور از نیمه های دهه ۸۰با تولد شرکت مهندسی و توسعه گاز به عنوان بازوی اصلی توسعه ای این صنعت و نماد پویایی و استفاده از ظرفیت های گازی کشور کلید خورد. آنگونه که از رصد عملکرد و کارنامه این شرکت بر می آید در چشم انداز ۲۰ ساله کشور، این شرکت قصد دارد به عنوان شرکت پیشرو در مدیریت و اجرای طرح ها و پروژه های صنعت گاز ،خطوط انتقال گاز، ایستگاه های تقویت فشار و پالایشگاهها در منطقه خاورمیانه مطرح شده و جایگاه سوم را در جهان کسب نماید، گفتنی است این چشم انداز در راستای ماموریت کلان صنعت گاز کشور برای دراختیار گرفتن حداقل ۱۰ درصد از سهم تجارت جهانی گاز برنامه ریزی شده است.واقعیت اینجاست که طی یک دهه پایانی قرن بیستم میلادی بر اهمیت گاز به عنوان سوخت پاک و مولداقتصاد در سطح جهان روز به روز افزوده می شد،نگاهی به حجم تقاضای بازارهای بزرگ گاز نشان از آن دارد که حساسیت های محیط زیستی در اروپا و تامین انرژی مورد نیاز توسعه صنعتی در شرق و جنوب آسیا اصلی ترین دلایل رشد یا به تعبیری انفجار تقاضای مصرف گاز از دهه ۹۰ میلادی به این سو بوده است ،با این حال و از آنجا که گاز تنها به عنوان سوخت عمده مصرفی بخش خانگی در ایران مطرح بوده است، توسعه زیرساخت های صنعتی متکی به گازطبیعی نیز در ایران اقبال چندانی نیافت. ، ظهور شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران اما در فرآیند این بخش از اقتصاد ایران یک تکانه چشمگیر و دگرگونی بنیادین ایجاد کرد .برنامه ریزی برای ساخت هزاران کیلومتر خط لوله و ایستگاه تقویت فشار و برنامه ریزی گسترده در توزیع عادلانه گاز طبیعی در سراسر کشور به علاوه طراحی چندین پالایشگاه گاز طبیعی که در مجموعه مهندسی و توسعه گاز انجام گرفت در واقع تکمیل کننده زنجیره فعالیت هایی بود که در بخش بالادستی برای توسعه میادین عظیم گازی همچون پارس جنوبی انجام گرفت،واقعیت اینجاست که توسعه ذخایر گازی و رساندن گاز از مرحله ذخیره ی مخزنی به شرایط آماده مصرف گره گشایی بزرگی بوده است که در سالهای اخیر از برکت حضور مجموعه توانمندی همچون مهندسی و توسعه گاز به بار نشسته است، **آنان که دستی بر آتش صنعت نفت و گاز ایران دارند حتما خوب به یاد دارند که در موافعی با وجود آماده بودن خطوط لوله انتقال و ایستگاههای تقویت فشار اما گاز در مبدا هنوز تولید نشده بود اما تاریخ حیات صنعت گاز در سالهای اخیر به یاد ندارد که عکس این رویداد اتفاق افتاده باشد که گاز در مبدا تولید شده باشد اما خطوط لوله و شریان های انتقال آماده نباشد ،چرا که در برنامه ریزی های منظم انجام شده در مهندسی و توسعه گاز ایران به علت فرهنگ و تفکر مدیریتی حاکم بر این مجموعه پدیده هایی همچون آزمون و خطا و تاخیر تقریبایی معناست.**

مدیریت و اجرای طرح های تعریف شده در صنعت گاز کشور (شامل خطوط انتقال گاز، ایستگاه های تقویت فشار، پالایشگاه ها و ابنیه مربوطه) جهت تأمین انرژی برای حداقل ۹۵٪ از مناطق شهری ۴۰٪ خانوار های روستایی وتمام نیروگاه های کشور به علاوه تمام صنایع انرژی بر وکلیه وسایل نقلیه گاز سوز اصلی ترین اهداف و آرمانهای تعریف شده در مجموعه مهندسی و توسعه گاز ایران در افق سال ۱۴۰۴ شمسی است ،بخش مهمی از این اهداف با اجرای قریب به ۶ هزار کیلومتر خط لوله طی ۵ سال اخیر محقق شده است و به همین دلیل می رسد بخش پایین دستی صنعت گاز که نماد پویایی آن شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران است احتمالا اولین بخش اقتصاد ملی خواهد بود که می تواند با قدرت به آرمانهای تعریف شده اش در افق چشم انداز رسیده و در این راه از نسل فردای ایران نیز نمره قبولی بگیرد.خطوط لوله چهارم و پنجم سراسری گاز ،خط لوله ششم سراسری گاز ،خط لوله هفتم سراسری گاز،خط لوله هشتم سراسری گاز،خط لوله دهم سراسری گاز ،خطوط شمال و شمال شرق، خطوط انتقال گاز منطقه ای و خطوط لوله استانی ،تکمیل خطوط لوله سراسری، ایستگاههای تقویت فشار، پالایشگاه پارسیان ،پالایشگاه میمک، پالایشگاه سرخون و قشم و صدها پروژه ساختمانی مرتبط با تاسیسات و تجهیزات صنعتی کارنامه مهندسی و توسعه گاز را آنچنان آکنده از امید و افتخار کرده است که اگر آنرا موتور محرک اقتصاد قرن آینده شمسی در ایران بدانیم سخنی به گزاف نگفته ایم.به موازات و در کنار اثر چشمگیری که این مجموعه بر روند توسعه اقتصاد گازی ایران گذارده است باید به نقش کارآفرینی و تولید فرصت های اقتصادی توسط این مجموعه نیز اشاره کرد،بخش قابل توجهی از برنامه ها و راهبردهای این مجموعه با اتکا به توان شرکت های پیمانکاری غیردولتی در ایران به سرانجام می رسد و با این سیاست گام های بزرگی در راه تحقق منویات رهبر معظم انقلاب در راستای اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی برداشته می شود، **اثر غیرقابل انکاری که این شرکت بر نظام پیمانکاری ایران برجای گذاشته است به اعتراف نخبگان اقتصاد انرژی، ایران را به قدرت اول عرصه پیمانکاری صنعتی در خاورمیانه تبدیل کرده است**،اما به راستی نمی شود از عملکرد و کارنامه درخشان مهندسی و توسعه گاز ایران سخن گفت اما از اثر مدیریتی یکی از باهوش ترین مدیران صنعتی کشور در این مجموعه سخنی به میان نیاورد ،اگرچه علیرضا غریبی خود بیشتر مایل است تا گمنام بماند و همه افتخارات توسعه گاز ایران را ناشی از عملکرد کارکنان این شرکت بداند اما به هر روی باید اذعان کرد مدیریت این جانباز انقلاب اسلامی ،ایران را در جایگاهی مهم و استراتژیک در حوزه معادلات گازی قرار داده است همچنین نگاهی به دستاوردهای این مجموعه از سرعت یافتن چشمگیر فعالیت های توسعه گاز در یک سال و نیم اخیر حکایت دارد دوره ای که با نام مهندس جواد اوجی در مدیریت کلان صنعت گاز ایران گره خورده است،واقعیت اینجاست که تلفیق نگاه و مدیریت مقام عالی گاز در حوزه راهبردی با حوزه اجرایی گاز (مهندسی و توسعه گاز) تبدیل به عوامل پیشرفت این صنعت شده است و گمان نگارنده بر این است که باید در سالهای آینده نقش تحرک آفرینی اقتصاد ملی را به صنعت گاز سپرد.

مدیر عامل شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران در گفت و گو با دانش نفت:

پازل گاز در ایران تکمیل می شود

احمد مددی- حمیدرضا شکوهی

دانش نفت: شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران با رسالت مدیریت و اجرای موفق طرحها و پروژه های صنعت گاز در روز ۴ اسفند ۱۳۸۴ و با ادغام شرکت مهندسی و ساختمان گاز با مدیریت مهندسی و اجرای طرحها تاسیس شد و اکنون به عنوان یکی از شرکت های مطرح و تاثیر گذار کشور در عرصه توسعه صنعت گاز کشور شناخته می شود. طی سالهای اخیر پروژه های متعددی در سطح ملی توسط این شرکت اجرا و به مرحله بهره برداری رسیده تا دغدغه تامین گاز زمستانی هموطنان تا حد زیادی رفع شود. مهندس علیرضا غریبی که از بدو تاسیس این شرکت مدیریت عاملی آن را برعهده داشته، سابقه ای طولانی در اجرای طرحها و پروژه های صنعت نفت داشته، ایشان از سال ۱۳۶۳، در مسئولیت های مختلفی همچون مهندسی نظارت بر پیشرفت در پروژه ها، رئیس طراحی و مهندسی، معاون امور مهندسی و ساختمان، مجری طرح انتقال و فرآوری شرکت نفت خام حوزه دریای خزر و مجری طرح تکمیل و توسعه پالایشگاه بندرعباس خدمت کرده و از روز ۴ اسفند ۱۳۸۴ با تشکیل شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران، نخستین مدیر عامل این شرکت بوده است. او که متولد ۳۰ فروردین ۱۳۳۶ و از جانبازان سرافراز کشور محسوب می شود، مدرک لیسانس مهندسی برق و فوق لیسانس مهندسی صنایع خود را به ترتیب از دانشگاه صنعتی شریف و دانشگاه صنعتی امیرکبیر دریافت کرده است. آنچه نام شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران را بر سر زبانها انداخت تلاشهای پیگیر کارکنانش در توسعه روزافزون خطوط انتقال گاز در سراسر کشور بوده ؛ بطوریکه طی مدت تاسیس شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران، سرعت احداث خطوط انتقال گاز طرحهای پالایش گاز و ایستگاههای تقویت فشار، به شدت افزایش یافت که این امر، زمینه ساز توسعه گازرسانی به سراسر کشور و استفاده بخش بیشتری از هموطنان ما از این نعمت خدادادی شد. تلاش برای بهره برداری از فاز اول خط انتقال گاز دوم ترکمنستان- ایران که اوایل آذرماه با حضور روسای جمهور دو کشور صورت گرفت و نیز بهره‌برداری رسمی از فاز اول خط انتقال گاز دوم خرم آباد که یک هفته پس از افتتاح خط انتقال گاز دوم ترکمنستان با حضور وزیر نفت انجام شد، موجب شد کارنامه مهندس غریبی و شرکت مهندسی و توسعه گاز در سال ۱۳۸۹ پربارتر شود.هفته گذشته بعد از پیگیریها و هماهنگی های متعدد سرانجام فرصتی فراهم شد تا در آستانه افتتاح خط انتقال گاز دوم کرمان، مهندس غریبی را در دفتر کارش پیدا کنیم و با او به گفت و گو بنشینیم. تلاشهای پیگیر مهندس غریبی و بازدیدهای متعدد او به منظور نظارت بر پروژه ها و بررسی میزان پیشرفت آنها با هدف افتتاح آنها در موعد مقرر موجب شده او را نه به عنوان یک مدیر پشت میز نشین بلکه مدیری که دائم در حال نظارت از نزدیک بر پروژه هاست بشناسیم که این امر با توجه به وضعیت او به عنوان یک جانباز قابل تقدیر است. گفت و گو با مهندس غریبی در دفتر کارش در شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران انجام شد تا در این فرصت، ما به پرسشهای خود در مورد پیشرفت پروژه‌های این شرکت بپردازیم.

آقای مهندس غریبی! در آستانه افتتاح خط انتقال گاز دوم کرمان قرار داریم. شاید بهتر باشد ابتدا کمی درباره این پروژه و ویژگی های آن صحبت کنید؟

خط انتقال گاز دوم کرمان به طول حدود ۱۳۵ کیلومتر که قرار است اوایل هفته با حضور وزیر محترم نفت جناب آقای دکتر میرکاظمی افتتاح شود در دو قطعه اجرا شده است. با عنایت به ساخت نیروگاهها و کارخانجات متعدد در استان کرمان، گازرسانی به نیروگاه بزرگ کرمان و صنایع استان از اهمیت خاصی برخوردار است ضمن اینکه در تامین گاز مورد نیاز مردم هم نقش مهمی ایفا می کند.این خط انتقال به قطر۳۰ اینچی از خط انتقال گاز ۴۲ اینچ ارسنجان- کرمان که به طول ۲۴۲ کیلومتر در اواخر سال ۸۵ راه اندازی شده بود منشعب می شود و سامانه انتقال و شبکه گاز شهرها و روستاهای مسیر مانند کرمان، رفسنجان، شهر بابک، زرند و داور را تقویت می کند. این خط انتقال می تواند روزانه ۲۰ میلیون متر مکعب گاز را انتقال دهد و با ۴۰ میلیارد تومان هزینه ساخته شده است. ان شاء الله با افتتاح خط انتقال گاز دوم کرمان شاهد رونق هر چه بیشتر اقتصادی در این استان پهناور کشور باشیم.

یکی از طرحهایی که توسط شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران اجرا شد و امسال به بهره برداری رسید طرح خط لوله سراسری هفتم بود که طرح بزرگی محسوب می شود. احداث این خط انتقال چه مزایایی برای کشور خواهد داشت؟

خط انتقال سراسری هفتم گاز، یک خط لوله ۵۶ اینچ بوده که به طول ۹۰۲ کیلومتر از عسلویه تا ایرانشهر اجرا شد و امسال به بهره برداری رسید. این خط لوله قرار است از ایرانشهر دو شاخه شود که یک بخش از آن خط لوله ای ۵۶ اینچ به طول ۲۷۰ کیلومتر است که با عبور از چابهار تا سال ۲۰۱۴ به مرز پاکستان می رسد تا امکان انتقال گاز ایران به پاکستان وجود داشته باشد. انشعاب دوم از ایرانشهر به طول ۲۶۰ کیلومتر و قطر ۳۶ اینچ به سمت شمال استان سیستان و بلوچستان و شهر زاهدان می رود و عملیات اجرایی آن سال آینده آغاز می شود.

هزینه احداث طرح خط لوله هفتم سراسری گاز چقدر بود؟

در حقیقت خط لوله سراسری هفتم برای برنامه های آتی صنعتی در استان سیستان و بلوچستان بسترسازی کرد تا شاهد ایجاد تحولی اساسی در منطقه باشیم و ان شاءالله گاز پیام آور رونق اقتصادی، اشتغال و امنیت در منطقه جنوب شرق کشور باشد

خط لوله ۹۰۲ کیلومتری خط انتقال هفتم سراسری با ۱۷۰۰ میلیارد تومان هزینه به بهره برداری رسید که یکی از طرحهای بزرگ و ملی گازمحسوب می شود.

سیستان و بلوچستان تنها استانی بود که در کشور ما از نعمت گاز برخوردار نبود که با افتتاح طرح خط انتقال هفتم سراسری گاز، این استان هم از نعمت گاز بهره مند شد. گازرسانی به این استان چه تاثیراتی در این منطقه دارد؟

وقتی خط انتقال هفتم به ایرانشهر

ادامه خط لوله ششم سراسری، از اهواز در استان خوزستان به دهگلان در استان کردستان به طول ۶۰۰ کیلومتر ابلاغ گردیده و مطالعات آن هم انجام شده و ادامه آن از دهگلان تا بازرگان واقع در مرز ترکیه به طول ۶۰۰ کیلومتر هنوز ابلاغ نشده که در صورت ابلاغ و اجرای این پروژه، سامانه گازرسانی در غرب کشور تکمیل و تقویت می شود

رسید و این بخش از استان سیستان و بلوچستان از نعمت گاز بهره مند شد، احساس خوبی به من و همکارانم دست داد چرا که تصور می کنیم ما هم در گازرسانی به این منطقه و توسعه و رونق آن نقش داریم. احداث این خط انتقال گاز از نظر زیربنایی برای کشورمان دارای اهمیت زیادی است چرا که با توجه به محرومیت های استان سیستان و بلوچستان و شرایط امنیتی منطقه، با گازرسانی به استان، اقتصاد رونق می گیرد و اشتغال افزایش می یابد که پیامد آن امنیت است. در حقیقت خط لوله سراسری هفتم برای برنامه های آتی صنعتی در استان سیستان و بلوچستان بسترسازی کرد تا شاهد ایجاد تحولی اساسی در منطقه باشیم و ان شاءالله گاز پیام آور رونق اقتصادی، اشتغال و امنیت در منطقه جنوب شرق کشور باشد. البته افتتاح این طرح یک تاثیر مهم دیگری هم دارد و آن تکمیل بازار گازرسانی در سراسر کشور است. هم اکنون در تمامی نقاط شمال، غرب، جنوب و مرکز، کشور حلقه ای از خطوط لوله گاز کشور را در برگرفته و با افتتاح خط انتقال هفتم به مقصد ایرانشهر، زمینه برای تکمیل سامانه گاز در شرق کشور هم فراهم می شود، چرا که از ایرانشهر یک خط به جنوب چابهار و خط دیگری به شمال استان یعنی زاهدان احداث می شود و در ادامه با اتصال خطوط لوله دو استان سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی، شرق کشور هم به طور کامل تحت پوشش گازرسانی قرار خواهد گرفت.و به این ترتیب پازل گاز در ایران تکمیل خواهد شد.

قبل از افتتاح خط انتقال گاز دوم کرمان، آخرین افتتاح رسمی فاز اول خط انتقال گاز دوم خرم آباد بود. این خط چه ویژگی هایی دارد؟

همانطور که در جریان هستید فاز اول خط انتقال گاز دوم خرم آباد روز ۱۳ آذرماه جاری با حضور دکتر میرکاظمی وزیر محترم نفت و مهندس اوجی مدیر عامل شرکت ملی گاز و همچنین امام جمعه، استاندار و نمایندگان استان لرستان در مجلس شورای اسلامی به بهره برداری رسید. اجرای خط انتقال گاز دوم خرم آباد از مصوبات مهم دور اول سفرهای استانی هیات دولت به استان لرستان بود که فاز اول آن به طول ۱۲۳ کیلومتر و قطر ۳۶ اینچ و با هزینه